

Opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew dwar “Lejn użu aktar mifrux tal-vetturi elettrici”

(Opinjoni esploratorja mitluba mill-Presidenza Belġjana)

(2011/C 44/08)

Relatur: **is-Sur OSBORN**

Nhar id-9 ta' Frar 2010, il-Presidenza Belġjana tal-Unjoni Ewropea ddecidiet, b'konformità mal-Artikolu 304 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea, li tikkonsulta lill-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew dwar

Lejn użu aktar mifrux tal-vetturi elettrici (opinjonijiet esploratorja).

Is-Sezzjoni Speċjalizzata għat-Trasport, l-Enerġija, l-Infrastruttura u s-Socjetà tal-Infommazzjoni, inkarigata sabiex tipprepara l-hidma tal-Kumitat dwar is-suġġett, adottat l-opinjoni tagħha nhar l-1 ta' Ġunju 2010.

Matul l-464 sessjoni plenarja tiegħu li saret fl-14 u l-15 ta' Lulju 2010 (sessjoni tal-14 ta' Lulju), il-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew adotta din l-opinjoni b'155 vot favur, 2 voti kontra u 4 astensjonijiet.

1. Konkluzjonijiet u rakkomandazzjonijiet

1.1 Il-KESE jappoġġja bis-shih kwalunkwe miżura biex l-Ewropa tagħmel użu aktar mifrux mill-vetturi elettrici, u b'mod partikolari l-karozzi elettrici. Dan huwa urġenti kemm bhala kontribut għat-tnaqqis tal-emissjonijiet ta' gassijiet b'effett ta' serra mis-settur tat-trasport u biex titnaqqas id-dipendenza tal-Ewropa fuq importazzjonijiet dejjem inqas siguri taż-żejt.

1.2 Il-KESE jappoġġja l-azzjonijiet kollha proposti mill-Kummissjoni fil-komunikazzjoni reċenti tagħha dwar vetturi nodfa u effiċjenti fl-użu tal-enerġija. Jirakkomanda wkoll li l-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri jiehdu għadd ta' azzjonijiet oħra.

1.3 Mil-lat teknologiku, il-KESE jirakkomanda għadd ta' prijoritajiet fil-qasam tar-R&Ż, għat-thaffif tal-programmi prinċipali tal-istandardizzazzjoni, għat-twessigh tal-hiliet u l-programmi tat-tahrig u għall-ġestjoni u l-indirizzar tad-diffikultajiet marbuta mat-tibdil fit-tipi tal-impjegji fis-settur tal-karozzi u tas-setturi marbuta miegħu.

1.4 Il-KESE jenfasizza li t-tranzizzjoni għall-vetturi elettrici tista' tikseb tnaqqis fl-emissjonijiet tal-gassijiet b'effett ta' serra biss jekk l-elettriku għall-vettura nnifisha jiġi minn sorsi b'livelli baxxi ta' karbonju jew minghajru. Għalhekk, il-bidla għall-vetturi elettrici trid timxi id f'id ma' bidla parallela oħra marbuta mal-generazzjoni ta' elettriku li jagħmel użu baxx mill-karbonju.

1.5 L-użu fuq skala wiesa' tal-vetturi elettrici, u l-kapaċità sostanzjali għall-ħżin tal-elettriku li l-batteriji użati lkoll flimkien jirrapprezentaw, jistgħu jaqdu rwol importanti fil-kontribut li jipprovdu biex jinsab l-aħjar bilanċ possibbli bejn il-provvista u d-domanda fis-sistema tal-provvista tal-elettriku, għaladarba tiġi introdotta t-teknologija intelligenti fil-ġestjoni tan-netwerk għad-distribuzzjoni tal-elettriku (minn issa 'l quddiem imsejjah “grilja”) u fl-infrastruttura għall-iċċargjar tal-vetturi elettrici. Fil-fehma tal-KESE, dan huwa proċess ikkumplikat; madankollu, jirakkomanda li jsiru studji u proġetti mill-aktar fis biex nippruvaw inbiddu din il-possibbiltà f'opportunità kbira li jkun jistgħu jgawdu minnha kemm is-settur tat-trasport kif ukoll dak tal-provvista tal-elettriku.

1.6 It-tranzizzjoni rapida għall-vetturi elettrici fis-settur tal-karozzi ser teħtieġ hidma bi shab importanti min-naħa tal-industrija tal-karozzi, il-fornituri l-godda tal-infrastruttura tal-iċċargjar, is-settur pubbliku – bhala regolaturi, l-awtoritajiet responsabbli għall-iffissar tal-istandards, dawk li jipprovdu l-inċentivi u l-edukaturi – u ċ-ċittadini ingenerali fir-rwol li jaqdu ta' konsumaturi intelligenti ta' teknologija ġdida, u fl-istess hin konsumaturi eżiġenti u preokkupati. Il-KESE jhegġeg lill-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri jniedu hidma kollettiva importanti li tippromovi u tappoġġja din it-tranzizzjoni kruċjali b'kull mezz possibbli, u jiżguraw li l-Ewropa ma tibqax lura fit-tellieqa tal-kompetizzjoni barranija li dejjem qed tiżviluppa f'dan is-settur ewlieni.

2. Kummenti ġenerali

2.1 Is-settur tat-trasport ingenerali għadu qed juri żidiet kontinwi fl-emissjonijiet tas-CO₂ minn sena għall-oħra minkejja li l-istandards tal-effiċjenza qed jitjiebu gradwalment f'kull tip ta' trasport. Jekk irridu li t-trasport jagħmel kontribut adegwat lit-tnaqqis tal-karbonju li l-Ewropa impenjat ruħha li tagħmel sal-2050, mhux ser ikun biżżejjed li niddependu miż-żidiet tal-effiċjenza li naghmlu f'kull mezz tat-trasport.

2.2 Fil-qasam tat-trasport bit-triq, hemm limiti fiżiċi fundamentali sa liema punt tista' tittejjeb il-prestazzjoni tal-magni tal-karozzi b'kombustjoni interna fir-rigward tal-użu tal-karbonju. F'ċertu punt, ċerti titjibiet ser jitolbu bidla trasformattiva fundamentali lejn sorsi ta' enerġija ġodda b'livelli baxxi ta' karbonju jew minghajru.

2.3 Fost id-diversi possibbiltajiet li hemm biex niksbu dan, jidher li l-aktar wahda promettenti hija t-tranzizzjoni bikrija fis-settur tal-karozzi privati, l-ewwel permezz ta' tranzizzjoni għall-vetturi ibridi u mbagħad il-vetturi totalment elettrici mill-aktar fis possibbli.

2.4 Hemm għadd ta' raġunijiet għalfejn għandna naghmlu dan malajr kemm jista' jkun:

- It-tnaqqis kemm jista' jkun malajr tal-emissjonijiet tal-karbonju għandu jagħti riżultati aħjar f'dak li jirrigwarda t-tnaqqis fit-tibdil fil-klima, u b'hekk jiġu evitati miżuri ta' adattament għaljin fil-ġejjieni.
- Ser ikun hemm spejjeż sostanzjali bil-quddiem kemm għas-settur privat (il-produtturi tal-magni u tal-batteriji, il-fornituri tal-infrastruttura, eċċ.) kif ukoll għas-settur pubbliku (R&Ż, infrastruttura, hlasijiet ta' incenċiv, eċċ.) fil-fażijiet bikrin tat-tranzizzjoni, u aktar ma l-bidla ssir malajr aktar l-investimenti jibdeu jagħtu sinjali ta' redditu ekonomiku b'rata mgħaġġla.
- L-interess fost il-konsumaturi għal vetturi li jużaw livelli baxxi ta' karbonju jew li jahdmu mingħajr karbonju qed jikber. Dan jista' jirrappreżenta opportunità tad-deheb għall-Ewropa u l-Istati Membri tagħha biex iġibu 'l quddiem tranzizzjoni li tista' tkun popolari jekk tiġi ttrattata kif suppost, u bil-kundizzjoni li l-vetturi l-godda jistgħu jiksibu l-istandards ta' sigurtà, konvenjenza, prestazzjoni, affidabilità, disinn u prezz tar-rivali tradizzjonali tagħhom.
- Għadd ta' kompetituri ewlenin (l-Istati Uniti, il-Ġappun, iċ-Ċina u oħrajn) diġà qed jagħmlu investiment kbir fil-qasam tal-vetturi elettrici, u jistgħu jiksibu vantaġġ kompetittiv kbir fuq l-Ewropa jekk ma tirreagixxix bl-istess pass mgħaġġel.
- Jekk l-Ewropa thaffet il-pass biżżejjed biex tippromovi l-iżvilupp tal-vetturi elettrici fl-Ewropa flimkien ma' bidliet marbuta mal-qasam tal-provvista tal-enerġija u s-sistema tal-grilja, l-espansjoni ta' dawn is-setturi tista' sservi ta' xprun importanti għat-tkabbir ekonomiku, il-holqien tal-impjiegi u ż-żieda kbira fl-esportazzjonijiet fl-Ewropa. Għall-kuntrarju, jekk l-Ewropa taqa' lura f'din it-tranzizzjoni, l-ekonomija tagħha tista' tiddgħajef b'mod gravi.

2.5 F'dan il-kuntest, il-KESE jilqa' b'sodisfazzjon il-hidma intensiva li għaddeja bħalissa fi hdan il-Kummissjoni, il-Kunsill u l-Istati Membri bil-ghan li tiġi appoġġjata u aċċellerata t-tranzizzjoni lejn il-vetturi elettrici. Huwa jirrakkomanda li ssir aktar hidma marbuta ma' dawn it-tliet aspetti ewlenin:

- Aktar appoġġ għat-tranzizzjoni teknoloġika permezz tar-R&Ż, il-programmi tad-distribuzzjoni, l-educazzjoni u t-taħriġ;
- Appoġġ għall-iżvilupp parallel neċessarju tas-settur tal-elettriku, inklużi l-espansjoni tal-prodotti rinnovabbli, l-iżvilupp tal-grilja u tal-infrastruttura u l-istandardizzazzjoni tal-interface bejn il-vetturi elettrici u l-provvista tal-elettriku;
- Appoġġ għat-trasformazzjoni tas-suq bl-incenċivi adatti biex jiġi zgurati li d-domanda tlahhaq mat-trasformazzjoni tal-provvista tal-vetturi.

3. Appoġġ għat-tranzizzjoni teknoloġika

3.1 *Ricerka u żvilupp*

3.1.1 Huwa meħtieġ sforz kbir sabiex ir-R&Ż tiżdied b'mod li toqrob lejn il-mira ta' 3 % u sabiex ikun hemm numru akbar

ta' programmi ddedikati għall-appoġġ tat-tranzizzjoni lejn ekonomija b'livelli baxxi ta' karbonju. Il-KESE jilqa' b'sodisfazzjoni l-importanza li, b'mod generali, tinghata lill-hidma fil-qasam tar-R&Ż fl-istrategija l-godda 2020, u l-importanza partikolari li tinghata lill-appoġġ tat-tranzizzjoni lejn ekonomija aktar hadra, inkluża t-tranzizzjoni lejn vetturi li jużaw livelli baxxi ta' karbonju u vetturi elettrici. Għandha b'żonn tinghata attenzjoni partikolari lill-aspetti li ġejjin:

- Aktar titjib tat-teknoloġija tal-batteriji biex titwessa' l-firxa tal-vetturi elettrici, u biex jittejjeb s-solidità u l-kwalità rikuperattiva tas-sistemi magħżula għal kull tip ta' temp u sewqan;
- Metodi alternattivi għall-ġestjoni tal-iċċarġjar tal-batterija bil-ghan li jsir l-aħjar użu possibbli mill-metodi li eventwalment jintgħażlu għall-istandardizzazzjoni;
- Modi kif l-espansjoni tal-vetturi elettrici tiġi assoċjata mal-espansjoni ta' sorsi rinnovabbli jew b'livelli baxxi ta' karbonju tal-provvista tal-elettriku;
- Modi kif jintuza mitering intelliġenti u l-inġinerija mill-gdid tas-sistema tal-grilja biex il-batterji jkunu jistgħu jiġu ċċarġjati fl-aħjar hinijiet mill-perspettiva tal-ibbilanċjar tal-kurrent elettriku;
- Il-provvista globali tal-materjal meħtieġ għall-espansjoni fuq skala massiva tal-batteriji, b'mod partikolari l-litju u r-rare earths, u kwalunkwe miżura li tista' tittiehed biex is-sorsi ta' provvista jiżdiedu jew isiru aktar siguri, jew biex jiġu sostituti materjali oħra li huma disponibbli fuq skala wiesgħa;
- Miżuri li għandhom jittiehdu sa mill-bidu nett bil-ghan li jiġi promoss l-użu mill-gdid tal-materjali mill-vetturi u l-batteriji li waslu fl-aħħar taċ-ċiklu ta' haġja tagħhom.

3.1.2 Għandha tinghata attenzjoni partikolari lill-proġetti ta' dimostrazzjoni u programmi oħra tad-distribuzzjoni. L-esperjenza fil-qasam tal-Pjattaformi għat-Teknoloġija tal-Enerġija għandha tiġi estiża u żviluppata fi programmi tad-distribuzzjoni proattivi b'mod li jsiru disponibbli l-ewwel ibridi rikarikabbli (plug-in hybrids) u vetturi totalment elettrici u l-appoġġ infrastrutturali li jkollhom b'żonn. Il-proġetti tad-dimostrazzjoni fi bliet u reġjuni individwali li huma lesti li junu fost l-ewwel li jittestjaw il-prodotti godda (li diġà bdew f'ċerti bliet u reġjuni Ewropej) għandhom jittejjebu b'mod attiv, permezz ta' incenċivi adegwati. Il-programm CIVITAS għandu jitwessa'.

3.1.3 Il-KESE jinsab imħasseb li t-teknoloġija attwali tal-batteriji tiddependi bil-bosta mill-materjali (il-litju u r-rare earths) li attwalment jiġu prodotti l-aktar, jew saħansitra biss, fiċ-Ċina. Jitlob li jkun hemm ricerka u jsiru sondaġġi ġeoloġiċi b'mod urġenti biex jiġu identifikati sorsi alternattivi għall-provvista ta' dawn it-tipi ta' materjali u li jittejjeb ir-riciklaġġ tagħhom fejn ikun possibbli.

3.2 Iffissar ta' standards

3.2.1 L-istandards regolatorji dwar il-htigijiet minimi ta' effiċjenza fl-użu tal-enerġija għall-prodotti u s-servizzi għandhom rwol kruċjali x'jaqdu. L-UE diġà stabbilixxiet standards għall-emissjonijiet tas-CO₂ mill-karozzi, bi skedi ta' żmien stabbiliti għal aktar titjib sabiex ikunu awtorizzati fil-futur. Iżda jehtieg li dawn il-programmi jsiru aktar komprensivi u li jistabbilixxu sensiela ta' miri aktar ambizzjużi fuq medda qasira u twila ta' żmien.

3.2.2 Il-limiti preżenti għall-emissjonijiet stabbiliti sal-2015 jippermettu krettu importanti għall-vetturi li jagħmlu użu minn livelli baxxi ta' karbonju jew vetturi elettrici. Bis-saħħa ta' dan, il-produtturi Ewropej ikollhom incentivi importanti biex ihaffu l-iżvilupp tagħhom u jipproduċu l-ewwel ġenerazzjoni ta' karozzi totalment elettrici. Iżda, fl-istess hin, dan inaqqirhom mill-incentivi biex ifittxu titjib ieħor mill-bqija tal-karozzi li jahdmu bil-karburant fossili. Fir-reviżjoni li jmiss, forsi tista' tiġi stabbilita mira speċifika għall-espansjoni tal-karozzi li jahdmu bl-elettriku; fl-istess hin, il-produtturi għandhom jintalbu jkomplu jtejbu l-prestazzjoni tal-vetturi tal-petrol u d-diżil mil-lat tas-CO₂, li inevitabilment ser jibqgħu jiffurmaw il-biċċa l-kbira tal-karozzi kollha mmanifatturati tul l-20 sena li jgejtin.

3.2.3 Huwa essenzjali wkoll li tinzamm il-pessjoni fuq l-industrija Ewropea sabiex tkun minn ta' quddiem fid-dinja fir-rigward tal-vetturi elettrici sabiex ikunu jistgħu jzommu pożizzjoni kompetittiva b'saħħitha hekk kif is-suq dinji jimxi f'din it-triq. Hemm kompetizzjoni harxa bejn l-operaturi tal-industrija fis-settur tal-karozzi, tal-batteriji u tal-provvista tal-enerġija biex jiżviluppaw l-aħjar teknoloġiji għall-aktar prezzijiet raġonevoli. Fiha nnifisha, din il-kompetizzjoni hija xprun b'saħħtu għall-innovazzjoni u m'għandhiex titrażżan.

3.2.4 Min-naha l-oħra, huwa ċar li l-UE ser ikollha bżonn tippromovi ċerti elementi bikrija ta' standardizzazzjoni, biex tiżgura sigurtà, affidabbiltà u kompatibilità, b'mod partikolari fl-infrastruttura ta' appogg għall-iċċarġjar tal-vetturi elettrici u għat-tagħmir għall-iċċarġjar permezz ta' sokits kif ukoll fil-htigijiet tal-enerġija u l-konfigurazzjoni tas-settijiet tal-batteriji. Peress li l-karozzi (kemm godda kif ukoll dawk użati) jiġu kkumerċjalizzati hafna bejn l-Ewropa u l-bqija tad-dinja, l-UE għandha wkoll tipparteċipa b'mod attiv f'bidma biex tistabbilixxi standards globali dwar dawn il-kwistjonijiet bil-ghan li jiġi żgurat li t-teknoloġija tal-vetturi elettrici tkun kompatibbli fuq livell dinji.

3.3 Edukazzjoni u tahrig professjonali u tekniku

3.3.1 It-tranzizzjoni lejn industrija tal-karozzi ddominata mill-vetturi elettrici ser iġġib magħha bidla fit-tipi tal-impjiegi fi hdan l-industrija. Sabiex jinżammu l-produzzjoni u l-impjiegi fl-industrija Ewropea tal-karozzi u sabiex tinzamm prestazzjoni b'saħħitha fil-qasam tal-esportazzjoni, huwa essenzjali li jsiru investimenti minn kmieni fil-kapaċità għall-produzzjoni ta' vetturi elettrici fl-Ewropa, u li jingħataw it-tahrig u t-tahrig mill-ġdid meħtieġa fil-hiliet godda li ser ikun hmm bżonn fis-

setturi kollha tal-industrija (disinn, produzzjoni, distribuzzjoni, bejgħ, manutenzjoni, rimi, eċċ.).

3.3.2 Il-KESE jappoġġja bis-shih il-proposta tal-Kummissjoni li jitnieda mill-ġdid il-Grupp ta' Livell Gholi CARS 21, bil-partecipazzjoni msahħa tal-partijiet interessati, bil-ghan li jiġu indirizzati l-ostakli preżenti biex it-teknoloġiji l-godda jiġu assimilati fis-suq. Il-KESE jirrakkomanda li dan jinkludi grupp ta' hidma speċifiku fil-qasam tal-kwistjonijiet soċjali, u li għandhom jittiehdu passi mill-aktar fis biex l-istrutturi settorjali għat-tahrig u t-tagħlim jiġu żviluppati u orjentati mill-ġdid b'mod li jissodisfaw il-htigijiet godda ta' hiliet fid-dawl tat-teknoloġija tal-vetturi elettrici.

4. It-trasformazzjoni simultanja tal-provvista tal-elettriku u r-rabtiet mad-dekarbonizzazzjoni tal-provvista tal-elettriku

4.1 Il-bidla għall-vetturi elettrici ser tirrappreżenta żieda sostanzjali fid-domanda għall-provvista tal-elettriku – mhux kbira daqstant għall-ewwel, iżda fl-aħhar mill-aħhar, konsiderevoli. Li kieku din id-domanda addizzjonali għall-elettriku kienet tkun issodisfata permezz tal-bini ta' impjanti tal-enerġija tredizzjonali oħra li jahdmu bil-faham, il-produzzjoni tas-CO₂ ma tonqosx wisq. L-emissjonijiet tas-CO₂ ikunu sempliċement għaddew mill-karozzi għall-impjanti elettrici. Għalhekk, huwa importanti li l-espansjoni tal-karozzi elettrici timxi pari passu mal-espansjoni tal-provvista ta' enerġija b'livelli baxxi ta' karbonju jew mingħajru.

4.2 Il-programmi favur l-espansjoni tal-enerġija rinnovabbli għandhom jiġu aċċellerati b'mod li jissodisfaw id-domanda dejjem tikber għall-vetturi elettrici. Din il-htieġa għandha tiġi integrata fir-reviżjoni li jmiss tal-miri marbuta mal-espansjoni tal-enerġija rinnovabbli.

4.3 Qed tidba toħroġ fid-dieher il-possibbiltà għal kompletarjetà aktar sofistkata bejn l-espansjoni tal-kapaċità shiha tal-batterija meħtieġa għall-vetturi elettrici u t-tkabbir tas-sehem tal-provvista tal-elettriku minn sorsi rinnovabbli.

4.4 Problema kbira għall-espansjoni tal-enerġija rinnovabbli hija l-intermittenza tal-provvista tar-rih, l-enerġija solari, il-marea, eċċ. Sabiex jiġu ssodisfati t-tipi differenti ta' domanda għall-elettriku, probabbilment ser ikun hemm bżonn ta' espansjoni tal-meżzi użati għall-ħzin tal-enerġija. Il-batteriji għall-karozzi huma meħtieġa biss għall-ammont limitat ta' hin li fi h in-nies ikunu qegħdin isuquhom. Meta ma jkunux qed jiġu użati, ikollhom bżonn jiġu ċċarġjati, iżda jkun jistgħu wkoll jiġu użati bhala sorsi ta' riżervi ta' enerġija biex jagħtu riżervi addizzjonali lill-grilja meta ma jkun hemm biżżejjed provvisti rinnovabbli. Il-problemi teknici u loġistici biex dan isehh huma kbar hafna. Iżda din il-possibbiltà ssir iktar fattibbli hekk kif tiżviluppa grilja interkonnessa u intelligenti. Il-KESE jitlob lill-Kummissjoni tagħmel l-istudji meħtieġa disponibbli mill-aktar fis, u tiżgura li l-infrastruttura għall-iċċarġjar żviluppata għall-vetturi elettrici tkun intelligenti biżżejjed sa mill-bidu biex tinkiseb din il-kompletarjetà mal-provvista tal-enerġija rinnovabbli.

4.5 L-iżvilupp tal-infrastruttura għall-iċċarġar u/jew is-sostituzzjoni tal-batteriji ser titlob investment qawwi. It-tagħmir neccessarju għall-iċċarġar għandu jkun disponibbli f'firxa wiesgħa ta' postijiet, pereżempju fil-parkeġġi, id-djar, il-postijiet tax-xogħol, il-hwienet, il-garaxxijiet kummerċjali, postijiet pubbliċi oħra u t-toroq. Is-settur pubbliku irid jistabbilixxi qafas regolatorju li jiżgura li daww inkarigati mill-investment fl-infrastruttura ikunu jistgħu jagħmlu profitt raġonevoli, filwaqt li jevitaw prezzijiet eċċessivi. Il-KESE jirakkomanda li l-Kommissjoni tagħmel studji urġenti dwar l-oqfsa regolatorji adatti li jheggu l-investment meħtieġ fl-infrastruttura. F'dan il-kuntest, josserva u jappoġġja l-konklużjonijiet tal-Kunsill tal-Kompetittività tas-26 ta' Mejju li fihom saret talba għal żvilupp rapidu ta' standard Ewropew għall-vetturi elettrici, bil-ghan li jibdeu jintużaw b'rata aktar mgħaġġla.

5. Il-konsumaturi u s-suq

5.1 Iċ-ċittadini Ewropej qed isiru dejjem aktar konxji li dalwaqt ma nkunux nistgħu niddependu aktar mid-disponibbiltà generali taż-żejt irħis. Qed isiru konxji li qed isir dejjem aktar diffiċli li jinstab u li jiġi rkuprat iż-żejt f'hafna partijiet fid-dinja, u li l-kompetizzjoni għal kulma hu disponibbli mill-ekonomiji emergenti qed tihra. Minkejja ċertu xetticiżmu, in-nies qed isiru dejjem iżjed konxji mill-fatt li l-emissjonijiet tas-CO₂ iridu jitnaqqsu biex it-tibdil fil-klima jittaffa, u li s-settur tat-trasport irid jagħti seħmu biex dan isehh. Il-gvernijiet fl-Istati Membri differenti – uħud aktar minn oħrajn – il-koll komplew isahhu dawn it-tipi ta' messaġġi billi intaxxaw il-prodotti taż-żejt, billi imponew taxxi differenti għall-vetturi b'mod li l-karozzi ż-żgħar li jipproduċu livelli aktar baxxi ta' karbonju jingħataw preferenza fuq il-vetturi aktar sofistikati li jaħlu hafna, u f'ċerti każi, billi xtraw ibridi u vetturi elettrici prototipi għall-użu tagħhom stess.

5.2 Fid-dawl ta' din is-sensibilizzazzjoni globali, kien hemm ċertu tibdil fis-suq f'dawn l-aħħar snin. Il-konsumaturi saru jippreferu bil-wisq aktar vetturi iżgħar b'emissjonijiet baxxi ta' karbonju u qed iwarbru lil daww aktar kbar b'emissjonijiet aktar għoljin. Kien hemm ukoll ċerta domanda għall-ibridi li ġew introdotti s'issa, b'mod partikolari f'daww l-Istati Membri li pprovdew l-inkoraġġiment meħtieġ permezz ta' incentivi fiskali. Iżda, b'mod ġenerali, il-konsumaturi juru ċerta prudenza fir-rigward tal-innovazzjonijiet ġodda f'dan is-settur, u probabbilment ser ikollhom bżonn riassigurazzjoni u incentivi biex jilqgħu b'mod definitiv il-ġenerazzjoni li jmiss tal-ibridi rikarikabli u vetturi totalment elettrici malli jsiru disponibbli.

5.3 Il-produtturi u l-industrija taż-żejt ukoll urew ċerta prudenza dwar il-potenzjal tat-tranzizzjoni lejn il-vetturi elettrici. Iridu jkun konvinti mill-inevitabbiltà ta' din il-bidla, u tad-determinazzjoni politika tal-Unjoni Ewropea li tixpruna u thaffef din it-tranzizzjoni biex ikunu lesti li jipprovdu r-riżorsi u l-għarfien espert kollu li din il-bidla teħtieġ, u jbigħuha lill-konsumaturi. L-UE u l-Istati Membri għandhom johorġu fid-dieher din in-neċessità u l-urġenza tat-tranzizzjoni bl-aktar mod ċar lill-industrija tagħhom, u ma jhallux li negozji li jimxu b'pass inqas mgħaġġel jingħataw konċessjonijiet speċjali u mbagħad iwaqqfu

l-progress globali, li jwassal biss biex negozji li jimxu b'pass aktar mgħaġġel fi nħawi oħra tad-dinja jaqbz u l-industrija inġenerali, u jwassal ukoll għal telf permanenti tas-sehem tas-suq u l-influenza fl-evoluzzjoni tal-istandards fil-livell dinji.

5.4 Biex inkunu nistgħu ngħaddu għall-fazi li jmiss b'suċċess u nrawmu l-fiduċja u d-domanda tal-konsumaturi, il-konsumaturi għandhom għadd ta' htigijiet, li fil-qosor jolqtu lil dawn l-oqfsa prinċipali – is-sigurtà, l-affidabbiltà, il-prestazzjoni u d-disinn, il-firxa tal-prodotti u l-flessibbiltà, il-konvenjenza tal-iċċarġar kif ukoll il-prezz meta tintxtara u waqt l-użu. (Hemm ukoll xi thassib li l-vetturi elettrici jistgħu jkun tant kwiet fit-triq li jkun ta' periklu – jekk dan huwa minnu, għandu jkun hemm žieda fil-livell minimu ta' storbju bil-ghan li l-persuni li jkun mexjin fit-triq u persuni oħra li jużaw it-toroq jisingħu li tkun gejjja karozza).

5.5 Huwa importanti li l-vetturi elettrici jkun siguri mill-inqas daqs il-vetturi konvenzjonali (kemm fis-sewqan normali u f'każ ta' incident), kemm fil-kejl statistiku oġġettiv kif ukoll fil-perċezzjoni It-tagħmir għall-iċċarġar, b'mod partikolari dak disponibbli għall-pubbliku, għandu jkun protett kontra t-tbagħbis u l-frodi. Dan il-kriterju għandu jkun inkorporat fil-htigijiet regolatorji kollha marbuta mas-sigurtà li għandhom jiġu imposti fuq il-vetturi elettrici.

5.6 Il-vetturi elettrici għandhom ikunu affidabbli kull hin u f'kull tip ta' temp. Jekk il-batterija taqa' malajr u jekk ċerti kundizzjonijiet tat-temp jaffettwaw il-prestazzjoni tagħhom jew is-servizzi li joffru b'mod sostanzjali, in-nies faċilment ikunu deluži. Ikon aħjar li jiġu introdotti standards marbuta mas-solidità u l-affidabbiltà fil-qafas regolatorju.

5.7 Il-prestazzjoni tal-vetturi elettrici għandha tal-anqas tixbah lil dik ta' karozza tal-familja għaliex din hija t-tip ta' karozza li l-biċċa l-kbira tal-popolazzjoni jafu sewwa. Huwa importanti wkoll li d-disinn u l-konfigurazzjoni tal-vetturi elettrici ma jkunux inqas attraenti għall-pubbliku mill-aqwa ICVs (vetturi b'kombustjoni interna). Naturalment, din hija sfida li l-industrija għandha tissodisfa, u mhux ser ikun hemm bżonn ta' azzjoni regolatorja, bil-kundizzjoni li l-industrija nnifisha tkun immotivata biżżejjed (u, f'każ ta' bżonn, tiġi pprovdata b'incentivi) biex tkun trid thaffef il-pass tal-bidla.

5.8 Id-distanzi li kapaċi jkopru huma marbuta mill-qrib mat-tagħmir għall-iċċarġar. Jekk l-iċċarġar jitlob għadd ta' sigħat f'garaxx jew f'postijiet riżervati fit-triq għal dan il-ghan, allura l-konsumaturi wisq probabbli jitolbu li l-karozzi jkun jistgħu jkopru distanza konsiderevoli wara koll waqfa għall-iċċarġar. Jista' jkun minnu li l-biċċa l-kbira tan-nies jivvjaġġaw distanzi pjuttost qosra tul ġurnata normali tax-xogħol – iżda jkun jridu l-possibbiltà ta' distanzi itwal għal daww l-okkażjonijiet meta jkollhom jivvjaġġaw iżjed fit-tul – u ma jkunux iridu jaħlu sigħat shaħ jiċċarġaw il-karozza waqt vjaġġi bħal dawn. Kultant, il-batteriji jaqgħu jekk il-karozza ma tkunx f'post riżervat għall-iċċarġar. Irid jiġi żvilupp tagħmir fit-toroq għall-iċċarġar urġenti jew għat-tbid tal-batterija.

5.9 Jidher li l-iċċarġjar aktar malajr qed isir possibbiltà teknika. Izda jekk il-hin għall-iċċarġjar ma jitnaqqasx tant li jiehu biss il-hin li normalment jiehu xi hadd huwa u jimla t-tank tal-petrol, allura hafna nies li jkollhom x'jaghmlu jitilfu l-paċenzja. Fil-fehma taghna, il-produtturi għandhom ifittxu li jzidu d-distanzi disponibbli mill-aktar fis sa [300 km] jekk iridu jiżguraw suq imdaqqs. Il-hidma fil-qasam tar-R&Z għandha tiffoka fuq dan il-ghan b'mod partikolari.

5.10 Jekk għad fadal ammont sostanzjali ta' snin biex dawn id-distanzi jintlahqu, il-KESE jirrakkomanda li tinghata attenzjoni partikolari għall-possibbiltà li t-tagħmir għall-iċċarġjar permezz ta' sokits ikun ikkomentat bl-għażla li l-unità shiha tal-batterija tkun tista' titbiddel malajr f'garaxx kummerċjali (jew f'każi ta' emerġenza fit-triq stess) f'bejn żewġ u tliet minuti. Il-KESE għandu informazzjoni li qed jiġu żviluppanti għadd ta' proġetti ta' prova inizjali f'dan il-qasam. Bil-ghan li jithaffef l-iżvilupp tal-infrastruttura għat-tbiddil tal-batteriji b'dan il-mod, il-KESE jirrakkomanda li l-Kummissjoni tagħti attenzjoni mill-aktar fis lill-possibbiltà li jkun hemm standardizzazzjoni bikrija tal-konfigurazzjoni u l-karatteristiċi għall-pakketti tal-batteriji u kif jistgħu jitnehhew u jerġgħu jitpoġġew b'mod konvenjenti. It-tbiddil tal-batteriji jithaffef jekk il-pakketti tal-batteriji jinkrew minn kumpanija li tiehu hsieb il-proċedura tat-tbiddil pjuttost milli jinxtrow. Bis-sahha ta' dan il-proċess, jitnaqqsu l-ispejjeż inizjali marbuta mal-vetturi elettrici, izda jista' jinqala' l-bżonn li jitwaqqaf qafas regolatorju biex jiżgura li l-kumpaniji li jipprovdu dan is-servizz iżommu prezzijiet ġusti u standards tajba ta' operazzjoni.

5.11 Fejn jintuza ċċarġjar bis-sokits, huwa importanti li jsir disponibbli malajr f'network mifruq ta' postijiet riżervati għall-iċċarġjar. Minbarra t-tagħmir disponibbli fid-djar, irid ikun hemm dawn it-tipi ta' postijiet f'kull parkeġġ tal-karozzi (parkeġġi pubbliċi u privati, il-postijiet tax-xogħol, il-hwienet, eċċ.), u fil-postijiet kollha iżervati għall-parkeġġ fit-toroq. Biex din is-sitwazzjoni taħdem tajjeb, jista' jkun hemm bżonn li l-ewwel hidma marbuta ma' din is-sistema tiffoka fuq żoni ġeografici speċifiċi. Għandu mnejn ikun utli li jitnedew xi skemi pilota f'għadd ta' żoni differenti – gzejjer, bliet kbar u ż-żona reġjonali ta' madwarhom, żoni urbani iżgħar, żoni rurali, eċċ. – biex jiġi stabbilit liema huma l-ahjar modi għat-thaddim ta' din is-sistema u x'hemm bżonn mil-lat ta' appoġġ għall-infrastruttura. Kull fejn il-vetturi elettrici jiġu introdotti għall-ewwel darba, huwa importanti li jitwaqqaf network adegwat ta' tagħmir għall-iċċarġjar mill-ewwel. Il-konsumaturi malajr iwarrbu t-teknoloġija l-ġdida jekk ma jhossux li hija appoġġjata tajjeb minn tagħmir għall-iċċarġjar u għat-tbiddil tal-batteriji, li jkun disponibbli b'mod wiesa' sa mill-bidu nett.

5.12 L-awtoritajiet municipali, lokali u reġjonali ser ikollhom rwol importanti x'jaqdu fil-promozzjoni tal-użu tal-vetturi elettrici fiż-żona tagħhom. Jistgħu jikkontribwixxu biex jidentifikaw is-siti adatti għat-tagħmir għall-iċċarġjar u t-tbiddil tal-batteriji. Jistgħu jagħtu preferenza lill-vetturi elettrici fir-rigward tal-ipparkjar jew f'karreġġatirizervati. Jistgħu jaqdu rwol konsidere-

voli fir-reklamar u t-thegġig tat-tranzizzjoni lejn il-vetturi elettrici, anke billi jhegġu l-użu tal-vetturi elettrici għat-trasport ta' dawk il-persuni li għandhom problemi ta' mobbiltà, għat-tindif tat-toroq, eċċ., peress li hafna minn dawn il-vjaġġi jinvolvu biss distanzi qosra fiż-żona tal-lokalità nnifisha.

5.13 Naturalment, il-prezz fil-punt tal-bejgħ u tal-użu ser ikun kruċjali. It-tranzizzjoni mill-petrol biċ-ċomb għall-petrol mingħajr ċomb f'bosta pajjizi tipprovdi eżempju tajjeb hafna. Għal ċertu żmien, il-konsumaturi rreżistew din il-bidla. Izda, malli l-gvernijiet introduċew taxa biex jiffavorixxu lill-petrol mingħajr ċomb, ir-reżistenza għosfrot u t-tranzizzjoni mxiet harir u malajr.

5.14 Sabiex jiġi inkoraġġit l-użu tal-vetturi elettrici, ser ikun hemm bżonn ukoll li almenu jitneħha kwalunkwe vantaġġ mill-lat ta' prezz tal-vetturi li jahdmu biż-żejt permezz ta' reġimi adatti ta' tassazzjoni differenti, u probabbilment għandha tinghata preferenza lill-vetturi elettrici fis-snin bikrin bil-ghan li s-suq jaqbad ir-ritmu. Fil-prinċipju, għandu jkun irhas li topera l-vetturi elettrici minhabba l-livell oġhla ta' effiċjenza tal-magna elettrika. Izda, ovvjament kollox jiddependi mill-istruttura tat-tariffi tal-elettriku, u jekk l-iċċarġjar tal-batteriji jistax jiġi integrat fi hdan sistema intelligenti għall-ibbilanċjar tal-kurrent elettriku permezz ta' tariffa preferenzjali. Il-KESE jirrakkomanda li jsiru studji ekonometriċi bikrin tad-diversi possibbiltajiet disponibbli. Peress li l-bidla għal vettura elettrika tirrappreżenta pass kbir għall-konsumatur, għandu mnejn ikun hemm bżonn li tkun akkumpanjata minn incentivi kbar, b'mod partikolari fis-snin bikrin tat-tranzizzjoni (eż. permezz ta' taxa fuq il-bejgħ sostanzjali li tiffavorixxi l-vetturi elettrici fil-konfront tal-ICVs).

5.15 Minbarra l-holqien ta' incentivi fuq il-prezzijiet, il-gvernijiet u l-awtoritajiet lokali għandhom jikkunsidraw bir-reqqa tipi ohra ta' incentivi li jistgħu jghinu t-tranzizzjoni, fost l-ohrajn żoni jew rotot dedikati u faċilitajiet preferenzjali għall-parkeġġ tal-vetturi elettrici. Huwa ċar li dawn il-vetturi ser iniġġsu inqas minn magni b'kombustjoni interna, u ċerti verżjonijiet jistgħu jikkontribwixxu għat-tnaqqis tal-kongestjoni (eż. vetturi elettrici zghar għal skopijiet partikolari).

5.16 Minbarra miżuri biex jiġi zgurat li l-vetturi elettrici jistgħu jiġu kummerċjalizzati bi prezzijiet kompetittivi, ser ikun importanti li jittiehdu miżuri ohra bil-ghan li l-konsumaturi ikollhom għarfien aktar sod dwar il-marka tal-karbonju li jhallu d-deċiżjonijiet li jiehdun marbuta mat-trasport, u sa liema punt ser inaqqsu l-impatt tagħhom jekk jużaw vetturi elettrici.

5.17 Din l-informazzjoni għandha tisseyes fuq analiżi tal-impatt ta' ċiklu ta' hajja shih tal-karozzi u l-mezzi l-ohra tat-trasport tagħhom. Izda anke meta jitqies iċ-ċiklu ta' hajja shih, jidher probabbli li l-bidla lejn il-karozza elettrika ser tkun wahda mill-ikbar deċiżjonijiet li tkun tista' tiehu persuna biex tnaqqas il-marka tal-karbonju tagħha. Izda, biex jagħmlu evalwazzjoni korretta, irid ikollhom l-informazzjoni ġusta.

5.18 Probabbilment, ċerti setturi tas-suq ser ikunu ppenetrati aktar faċilment minn oħrajn għall-ewwel. Fid-dawl tal-limitazzjonijiet attwali fir-rigward tad-distanza koperti u tal-hin meħtieġ għall-iċċarġjar, il-vetturi elettrici, almenu għall-ewwel, ser ikun aktar adatti għal vjaġġi urbani jew lokali qosra u inqas adatti għal vjaġġi twal. Bl-istess mod, ser ikun aktar faċli li t-tagħmir għall-iċċarġjar bis-sokits jiġi pprovdut fi djar li għandhom garaxx jew, tal-inqas, parkeġġ privat għall-karozzi tagħhom. Għalhekk, huwa mistenni li l-ewwel tentattivi fil-qasam tal-marketing jiffukaw fuq djar li għandhom dawn il-faċilitajiet, li jikkunsidraw li jixtru vettura elettrika żgħira għal qadi żgħir fl-inhawi tar-residenza tagħhom; fl-istess hin, ikollhom vettura b'kombustjoni interna jew ibrida għal vjaġġi iktar twal b'tagħbijiet itqal. Anke għal dan it-tip ta' użu, jidher li r-riċerka inizjali timplika li d-distanza koperta u t-tul ta' hin li jiehu l-iċċarġjar mhux qed iħajru l-biċċa kbira tan-nies jixtruhom; għalhekk, biex jiġi evitat li l-vetturi elettrici jintużaw biss minn numru żgħir ta' swieq żgħar speċjalizzati, huwa importanti li sa mill-bidu nett nistabbilixxu viżjoni fit-tul għal tranżizzjoni iktar shiħa li tippermetti li l-vetturi elettrici jkunu għażla attraenti għall-utenti kollha għall-vjaġġi kollha.

5.19 Il-programmi tal-akkwisti pubbliċi jistgħu jservu ta' għodda b'saħħitha għat-titjib tal-istandards fis-setturi ewlenin tal-industrija. Is-settur pubbliku huwa xerrej importanti ta' karozzi u vetturi oħra; l-eżempju tas-settur pubbliku jista' jkollu influwenza addizzjonali fuq id-deċiżjonijiet marbuta max-xiri li jieħdu oħrajn. Għalhekk, huwa importanti li l-gvernijiet u korpi oħra tas-settur pubbliku, fosthom l-awtoritajiet lokali u reġjonali Ewropej, jimpjenjaw ruħhom sa mill-bidu li jixtru karozzi u vetturi elettrici oħra, biex jagħtu spinta bikrija lis-suq ta' dawn il-vetturi, u jagħmlu mod li l-volumi tal-produzzjoni tagħhom jersqu b'rata mgħaġġla lejn il-massa kritika għall-produzzjoni ekonomika. L-istituzzjonijiet tal-Unjoni Ewropea jistgħu jagħtu l-ewwel eżempju permezz tad-deċiżjonijiet li jieħdu marbuta max-xiri, u jistgħu jniedu diskussjonijiet u inizjattivi fil-livell Ewropew biex jipromovu l-użu bikri tal-vetturi elettrici. Il-

mexxejja politiċi u personalitajiet pubbliċi prominenti oħra jistgħu jxerdu l-messaġġ billi huma stess ikunu minn tal-ewwel li jużaw il-vetturi elettrici.

5.20 Huwa stmat li kwazi (50 %) tal-karozzi mixtrija fl-Ewropew jinxtaw fuq il-baži ta' skemi mmexxija jew appoġġjati mill-kumpaniji għall-impjegati tagħhom. Ikun tajjeb li l-kumpaniji jinghataw incentivi b'mod li tinghata preferenza lill-karozzi b'użu baxx tal-karbonju jew dawk elettrici fl-iskemi tagħhom permezz ta' differenzjazzjoni fiskali adatta.

6. Vetturi u mezzi tat-trasport oħra

6.1 F'din l-opinjoni ffukajna l-aktar fuq il-karozza privata tal-passiġġieri, u l-miżuri li għandha tiegħu l-Ewropa issa biex thaffef it-tranżizzjoni lejn l-użu ta' vetturi elettrici fil-ġejjieni. Fil-qasam tad-dekarbonizzazzjoni tat-trasport, il-vettura elettrika hija l-aktar miżura fattibbli.

6.2 Iżda, ċertament, l-eletriciżzar ma jiqafx hawn. Dawk responsabbli għat-tfassil tal-politiki u l-industrija għandhom ikunu attenti għall-potenzjal li dan il-qasam joffri fil-firxa shiħa tat-trasport fuq l-art u bil-baħar, inklużi vetturi żgħar hafna maħsuba għal persuna waħda, vetturi kbar tas-servizz pubbliku, ferroviji, tramms u karozzi tal-linja li jahdmu bl-eletriku, u l-qasam kollu tat-trasport tal-merkanzija. Barra minn hekk, hekk kif l-eletriciżzar tas-sistema tat-trasport tinfirex aktar, jistgħu jibdeu jiffurmaw mudelli godda tal-mobbiltà li jiġu ffaċilitati permezz tal-karatteristiċi differenti tal-enerġija elettrika, it-teknoloġija tal-batteriji u sistemi intelligenti tal-ġestjoni tal-grilja u tat-traffiku. Hawnhekk ukoll, il-KESE jhegġeg lill-Kummissjoni u dawk responsabbli għat-tfassil tal-politiki jkunu attenti għall-aħjar ideat li jinhtiegu l-inkoraġġiment u josservawhom bir-reqqa.

Brussell, 14 ta' Lulju 2010.

Il-President
tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew
Mario SEPI